

מסורת הש"ס

גמ' (א) שנת כח: סב. (ב)שנת [ח: (ג) מגילה כד. (ד) שס איחא רבא **רש"י** (ה) סופה הרחב שלטן שהנחם ז"ק (ו) הדפנות ז"ק (ז) רש"ק ורש"ל הגיה טוב (ח) שני בתיס הסמוכות ז"ק (ט) וישלח הס"ד אח"כ מ"ה דהדר חלים ז"ק (י) דתפילין (יא) ג"א ונקראין מיתורא רש"י (יב) שכנגדו דשיין כי' הד"א ז"ק. רש"ק הגיה שז"ל הכל דיבור א' וכל"ל שכנגדו ואין להוכיח מדקאמי' מעברתא דתפילין סתם ומשמע נמי ככל ראש דהא סתמא קאמר שן של תפילין הל"מ דבשל ראש איירי כי' ולפי דעת הרש"א הם שני דיבורים (ג) שזין דיו' כי' דאין שזין רואה. ז"ק (ד) שס שמעתיס ז"ק

הגהות הב"ח

(ב) רש"י ד"ה גווייתא לברייתא שנתא ויהי כי: (ב) ד"ה דמתהפסין וכו' לדחין וגלה האורס הס"ד ואח"כ מ"ה במופתין וחיכות תפילין מרובעות נמחק: (ג) ד"ה זה שלא כנגד וכו' מפקס בייטין הס"ד ואח"כ מ"ה בחדתתא:

הגהות

תרס' ד"ה דשיין של תפילין. והנותנה אם כו'. ג"כ ז"ל והנחה על שזין דיו' להיות פוסלת דמנא דאין שזין כולה את האויר כי'. אלא קדשים עינין שם צילורו: (רי"א חנר)

תורה אור

רש"י א' והפשט את העצה ונתח אותה לנתחיה: (ויקרא טו. א)

הקומץ רבה

גווייתא לברייתא. ^(א) שכחז והיה כי יציאך קודס לקדש דנעשית פנימית חילונה: **אבל גווייתא לגווייתא.** כגון אס הקדים שמע לוהיה כי יציאך: **אי ברייתא לברייתא.** כגון והיה אס שמוע ו' כשמאל קדש בימין של מניח: **תיתורא.** גשר לאחר שנתן האגרות

צבתיס ^(א)דרך הפה הרחב שהצתיס עשויין כעין צמי ידיס שקורין גוט"ן ומכניס האגרות דרך הפה ומוננס צבתי האלצצות וחותך מג' הדפנות מכל אחת מעט והד' נשארת ארוכה וכופלה לאותו אורך ומטיילה על חודן של ג' הדפנות על רחבו של זה והוא צית מושבו של תפילין וגראה כעין דף של גשר: **מועברתא.** כשנותן הרלועה של תפילין סביב אותו תיתורא יכפיל הקלף סביב הרלועה כעין שעושים לפי המכנסיס שלא תהא הרלועה קצועה אלא כשהוא רואה מושכה אילך ואילך ומאריך ראש זה ומקצר ראש זה ולשון מעברתא כשמעבירה ומושכה לכל דל שיראה: **שיין של תפילין.** לבית ו' חילונה עושין כמין קמטיס דקיס כקלף וגראין זו כעין שי"ן: **וצריך שיגיע חריין.** שצין צית לבית עד מקוס התפרי למטה כלומר עד צית מושבו דהיינו תיתורא: **כיון דמינבר.** חריץ למעלה קתת אין לריך להגיע למקוס התפרי: **קילפא.** קלף: **ריעותא.** נקב: **אלא במינן.** של עור ולא של ממי ופשתן: **אדומות לא יעשה.** מפני גגאי שמא יאמרו גרדן הוא ומדס חטטיו נלצבו והאדמינו הרלועות: **ודבר אחר.** שמא יאמרו אשמו נדה צלו ונלצבו כדס: **של תובלת.** דלאו ט' מינן הוא: **מבפנים.** אפילו לנטות ודל"ר יתחם שחורות מנחות: **דמתהפכין ליה.** מה שצפטיס ^(א) בחוץ וגראה האודס: **תפילין מרובעות** ^(א) בתורפין. צתפירתן ישמור את ריעוען שלא ימשוך חוט התפירה ויתר מדאי שלא יכילו ויקצר רחבו שקורין דגרנלי"ר: **ובאלכסנון.** שיהא ריעוען מכיון ארכו כרחבו כדי שיהא להס אותו אלכסון שאמרו חכמים (סוכה דף ט.) כל אמתא צריצועא אמתא ומרי חומשי צאלכסונא ולא יהא ארכו יתר על רחבו שאפי' יש להו זוויות פסולין: **תפילתו עגולה.** צית מושב תפילין עגול שאין להס צית מושב אלא ^(א) כמין דופן צילה: **כפנה.** ^(ב) כשכינסם כפתח ויהי ראשו צאיסקופה שלא יכנסו התפילין כראשו: **ואין בה מצוה.** דמרובצות הלכה למשה מסיני: **באמגוזא.** שעור צית מושבס חדוד ציותר צלל עגול כעגול וכטבעת אימא דכשירה שהרי יש להס ^(א) [צית] מושב: **טבלא.** זהו עור של צמיס"א: **שתיב.** שני דפנות צשני צתיס: **זה שלא כנגד זה.** כגון שנפסק צית ראשון וצית ג' ואחד שלס ציניהס

זה כנגד זה ^(א) [צתיס הסמוכות] ל"א זה כנגד זה בחוץ אויר חריץ אחד נפסק דופן צית זה ודופן צית שכנגדו זה שלא כנגד זה שנפסק זה בצויר אחד וזה בצויר אחר שאין קרע רואה את חצירו שהצית מפסיק ציניה: ^(א) ^(טו) **לא אמרין.** צ' צתיס הסמוכים דפסוליס: **בחדתתא.** ונפסקו ודאי עור מקוקלל הוא: ^(א) **דמתלי** ^(א) **בשילוחא.** כשאוחז בעור ומפשט: **והדר חלים.** כשמניחן חוזר וכוזין: ^(א) **שילוחא.** עור כמו (ויקרא א') והפשיט ^(א)וישלח: ^(א) **(אף ע"ג דהדר)** חלים. לשון חיבור שמחבר הקמט למקומו: **א"י**

פרק שלישי

מנחות

לה.

תיתורא דתפילין הלכה למשה מסיני. הוא העור הנכפל למטה שמכסה פי הצתיס והוא צית מושבו של תפילין וגראה כעין דף של גשר ומשמע מתוך פירוש הקונטרס שהצתיס והתיתורא הכל מעור אחד ^(א) ואין נוהגין כן. מ"ר:

מועברתא דתפילין. הוא העור הנעשה מנפילות

העור שהכפל למטה לכסות פי הצתיס ומכניסיס צו הרלועות ונקראת מעברתא על שס שזריך שלא יהו הרלועות קצועות אלא מעצירן ומושכן לכל דל שיראה מאריך ראש זה ^(א) ומקצר ראש זה ובערוך ערך מעבר פי' מעברתא ^(ב) אלא תיתורא וכן גשריס נקראין מעברתא ^(ב) ומיתורא הוא מקוס שמכניסין צו הרלועה ונקראת מעברתא דתפילין וגראה דלא פירש הערוך כן כשציל שיהא מעברתא דתפילין ומיתורא דתפילין הכל ^(א) כג' דצגנ' חשיב ליה צתרחי אלא משוס דמתצרי אהדדי חשיב להו כחדא וי"מ מעברתא רלועה קטנה שמעצירין למעלה על צית תפילין של יד ואין נראה לפסול משוס שאינו רואה כל הצית את האויר חדא דלא שייך אינו רואה האויר ככי הא' גווגא אלא כי כצר ציתא אחרתא חתן ועוד דשמא דצית החילון שיהא רואה האויר פסול לא שייך אלא צתפילין של ראש ולא צשל יד כמו שיש צתשצות הגלוניס ועוד כי הרלועה שנותניס על צית הצורע אינו מכסה כל הצית אלא הצית עצמה מגולה ימיין ושמאל א"כ הצית רואה שזיר את האויר ללד המעברתא ^(א) וללד ^(ב) שכנגדו. מ"ר:

דשי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני. צשל ראש איירי והטומנה ^(א) אס אין דיו' להיות פוסלת דמנא דאין צית רואה את האויר דלא דמי לטולה חפלה של ראש ועושה אומה של יד. מ"ר:

שי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני. כתב צשימושא רבה

דתפילין לורה דשי"ן ^(א) דימינא ג' רישו ודשמאלא ד' רישו ואי אפיך לית לן צה עוד כתוב ^(א) צבו שמניחין על קף הפרשיות קלף חלק אחד וטורכו וז' ושמו צשל יד קאמר אס כחצו צד' עורות כדאמרינן לעיל ולריך לדבק עוד כתוב שס אמר אציי כתצניהו לגויל שפיר דמי וכן הלכה וזה א"א דצהדיא אמרינן צפ' המואל יין (שצח דף עט): **תפילין לגויל מי כתצין עוד כתוב צתקון תפילין שעושה אותס רחציס צ' אלצצות ואי עצידינהו טפי שפיר דמי ואי פחית לא מיפסיל צהכי וצריש המואל תפילין (עירובין דף נה):** **פירשטי טעס דומיא דליץ. מ"ר:** **קול"מוסא בדיק ליה.** וכן הלכה והי"ג אמרינן צהעור והרוטצ (חולין דף קיט): **כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב. מ"ר:**

רצועות שחורות. יש שעושין צתיס של תפילין מקלף לנן דלא צעי' שחורות אלא רלועות. מ"ר: **תפילין מרובעות.** יש שאין מרצעין אלא צתקוס מושצן ושמא לריך הצתיס מרובעין של ראש כשארצעתן דצוקות וכן צית של יד וקלס היה נראה דלא צעי ^(א) מרובצות אלא בחופרן וצאלכסון כמו שמפרש רצ פפא. מ"ר:

פוק

מסכת מקואות

פרק ו' המשך משנה ב' ביצד, מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר אחת, נפל לתוכו סאה מהם, לא העלהו. היו בו ארבעים סאה, נתן סאה ונמל סאה, גרי זה כשר:

עין משפט ונר מצוה

קע א ב פ"ג מ"א מהלכות תפילין ה"א סמנ עשין טו טוש"ע א"ח ס' לז טע"י מד:

קעא ג ג"י שס טוש"ע שס טע"י מב: **קעב** ד מ"י שס הלכה ו' טוש"ע שס טע"י מב: **קעג** ה ו' מ"י פ"ג מוהל' תפילין הלכה יד סמנ שס טוש"ע א"ח ס' לז טע"י ג:

קעד ו ח מ"י פ"ג מוהל' תפילין הלכה יד טוש"ע א"ח ס' לז טע"י ג: **קעה** ז ח מ"י פ"ד שס הלכה ג: **קעו** י ב' ל' מ מ"י פ"ג מוהל' תפילין הלכה יח סמנ עשין כד טוש"ע א"ח ס' לז טע"י א:

שיטה מקובצת

[א] חיבת קא נמחק: [ב] תפילין מרובעות. פ"ה הבתיס מרובעיס והולך לטעמיה' שפי' דהיתורא מעור אחד של הבתיס עצמן ועוד נראה לפרש שצריך שיהיה גם התפירה מרובעת ויהיה בה דין אלכסון כל אמתא ברובעו כו'. גליין: [ג] היכא דמיתלי. ויתבת כי נמחק: [ד] חלים עתיקא. ג"א חלים חזקא ואיך עתיקא: [ה] פנימית חיצונה. אי נמי הקריס ויהי אס שמוע ללשנא דנעשית פנימית חיצונה וחיצונה פנימית: [ו] אס שמוע משמאל קרש פנימין: [ז] לבית החיצונה עושין כו' ונראין בו כמין שין: [ח] תיתורא. וייס חריץ של קמטין של שין שאין נראה דסתתבא אי אפשר בלא הכי. חוס: [ט] דלאו מינו הוא: [י] תפילין מרובעות. הבתיס מרובעיס הסיד' ומה"ד בחופרין: [יא] אלא כעין ביצה הסיד': [יב] כשכשינטוס כתוסם בפתח: [יג] בחתיס: קיימות. שלא יהיה בה נקב: [יד] כנגד זה. שני בתיס: [טו] חיבתא לא אמוך כו' דפסולין נמחק: [טז] סקילקיל הוא. ל"א מנגנה קריעה בחדש יתיר מבישין: [יז] דימתלי בשלחא: [יח] וכוזין במקומו: [יט] חיבתא אציע דהדר כו' למקומו נמחק: [כ] ואין נוהגין כן. ויי' מפרש תיתורא זה עור אחר כפול ואינו מעור הבתיס אלא עור אחר הוא וחציו העליון נקוב הוא להוציא הבתיס דרך אותו חקב וחציו השני הוא למטה וחופר פי הבתיס מלמטה לפיכך נקרא תיתורא לפי שהוא כעין דף של גשר למטה מהבתיס וכן נתנו העולם: [כא] ומקצר ראש זה. ויי' זהו רצועה הנחונה על הבית של יד ומכסה ראש הבית כבחורין וגם צד ימין וצד שמאל של בית מכוסה בו באותו עור קטן. חוס' אחרות: [כב] [מעברתא] דתפילין הוא תיתורא כו' מעברתא. ונקראין תיתורא ובתפילין מקוס שסכניסין בו הרצועה נקראת מעברתא: [כג] חיבות דבגני' כו' חשיב להו כחדא ל"ש: [כד] ולצד שכנגדו. ואין להוכיח מרקאמרי תפילין סתם דמשמע נמי בשל ראש בשין דהא סתמא קאמר שין של תפילין הלכה למשה מסיני: [כה] דימינא. שז' ימין וכן נתנו העולם שין דארבע רישו צד קרש וחלתא צד שמוע מא' טעמא דבעין שראה שיוין שיש בעור תפילין שני פנמיס שזי' מאי טעמא ארבע רישו דהו שין ד' אויר כמו שין של לוחות. תריח: [כו] מרובצות. והעולם גריליס לעשות הכל מרובעיס ואפי' גוף התפילין למעלה מן הבתיס. תריח:

^[א] אולי סתם כו' איזה צימות וכו"